

Loyalitetspligt & erhvervsforbud

§

Loyalitetspligt og erhvervsforbud
© 1991 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf
er uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Gentofte Tryk, Charlottenlund
Printed in Denmark 1991

ISBN 87-574-6251-8

INDHOLDSOVERSIGT

INDLEDNING

AFSNIT I PROBLEMSTILLING OG REGELGRUNDLAG

Kap. 1 Problemstilling - afgrænsning

Kap. 2 Centrale regler

AFSNIT II VIRKSOMHEDERNE - BESKYTTELSESVÆRDIGE FOR- HOLD

Kap. 3. Produktbeskyttelse

Kap. 4. Kunderelationer

Kap. 5. Internt Kendskab

Kap. 6. Erhvervshemmeligheder

AFSNIT III RETSMIDLERNE

Kap. 7. Visse fælles problemer

Kap. 8. Erstatning

Kap. 9. Konventionalbod

Kap. 10. Forbud

Kap. 11. Straf

AFSNIT IV SÆRLIGE PROBLEMER VED KONKURRENCEKLAUSU- LER

Kap. 12. Betroelse

Kap. 13. Vederlag

Kap. 14. Tidsmæssig udstrækning

Kap. 15. Aftalelovens § 38 stk. 2 - opsigelsesomstændighederne

Kap. 16. Konkurrenceklausulers geografiske udstrækning

AFSNIT V. RESULTATER OG VURDERINGER

Kap. 17. Loyalitetspligt overfor konkurrenceklausul

AFSNIT I PROBLEMSTILLING OG REGELGRUNDLAG

<u>INDLEDNING</u>	1-2
KAP. 1. <u>PROBLEMSTILLING - AFGRÆNSNING</u>	3-24
1.1. Problemstilling	3-7
1.1.1. En konkurrenceretlig vurdering	3
1.1.2. Oplæg til afhandlingen	4
1.1.3. Afhandlingens særlige genstand	7
1.2. Retsstridighed	8-18
1.2.1. Objektiv betingelse for at pålægge erstatningsansvar og nedlægge forbud	8
1.2.2. Retsstridighedens subjektive betingelser	10
1.2.3. Retsstridighed og ansvarsgrundlag	14
1.3. Afgrænsning	18-24
1.3.1. Forskellige berørte regelkomplekser	18
1.3.2. Offentligret og civilret	20
1.3.3. Konkurrencebegrænsning og adfærdsregulering	22
KAP. 2. <u>CENTRALE REGLER</u>	25-74
2.1. Rammen	25-29
2.1.1. Markedssamfundet	25
2.1.2. Moral og marked	26
2.2. Markedsføringsloven - kriterier og hensyn i en vurdering	29-43
2.2.1. Forarbejder	29
2.2.2. Markedsføringslovens § 1	31
2.2.3. Markedsføringslovens § 9	35
2.2.3.1. stk. 2	35
2.2.3.2. stk. 3	39

2.2.3.3. stk. 4	42
2.3. Konkurrenceklausuler - afgrænsning af virksomhedernes beskyttelsesbehov - lovgivningens kriterier	44-64
2.3.1. Forarbejder	44
2.3.2. Aftalefrihed som forudsætning	45
2.3.3. Aftl. § 38, stk. 1, 1. kriterie - værne imod konkurrence	46
2.3.4. Aftl. § 38, stk. 1, 2. kriterie - adgang til erhverv	50
2.3.4.1. 2.kriterie - hvilke interesser varetages	50
2.3.4.2. den forpligtedes økonomiske interesse	52
2.3.4.3. den forpligtedes faglige interesse	53
2.3.4.4. samspil faglige og økonomiske interesser	54
2.3.5. Aftl. § 38 - forholdet til aftl. § 36	56
2.3.5.1. generelt vedr. aftl. § 36	56
2.3.5.2. samspil aftl. §§ 36 og 38 - rimelighed og loyalitet	58
2.3.6. Funktionærlovens § 18	62
2.4. Kontraktforhold og konkurrenceklausuler - indhold og sammenspil mellem regelkomplekser	64-74
2.4.1. Kontraktforhold - loyalitetspligtens indhold	64
2.4.2. Konkurrenceklausul som Naturalia Negotii	68
2.4.3. Konkurrenceklausuler i ansættelsesforhold - baggrund for accept	69
2.4.4. Anvendelse af markedsføringsloven, hvor	

	der er aftalt en konkurrenceklausul	71
2.4.5.	Berørte lovregler - fælles grundlag og forskelle	73

AFSNIT II VIRKSOMHEDERNE - BESKYTTELSESVÆRDIGE FORHOLD

KAP. 3.	<u>PRODUKTBEKYTTELSE</u>	75-112
3.1.	Indledning	75-77
3.2.	Konkurrencebeskyttelsen - loyalitetspligten	77-100
3.2.1.	Momenter i en vurdering efter mfl. § 1 - forveksling og sammenligning	78
3.2.2.	Det subjektive forhold	82
3.2.3.	Samarbejdsforholdets betydning for retsstridigheden	87
3.2.4.	Retsstridigheden i særlige situationer	93
3.2.5.	Vurdering	98
3.3.	Snyltning på markedsføringsforanstaltninger	100-106
3.4.	Aftaleregulerede forhold - detaljeret kendskab til virksomheden - salgssingeniøren	106-109
3.5.	Vurdering	110-112
KAP. 4.	<u>KUNDERELATIONER M.V.</u>	113-136
4.1.	Indledning	113
4.2.	Konkurrencebeskyttelsen - loyalitetspligten	114-121
4.2.1.	Tidligere ansatte - loyalitetspligten	114
4.2.2.	Retsstridigheden - særlige momenter	117
4.2.3.	Vurdering	120
4.3.	Aftaleregulerede forhold	122-127
4.3.1.	Personlige relationer - sælgeren	122
4.3.2.	Vurdering	124

4.4.	Særligt om ansatte revisorers konkurrenceklausul	128-136
4.4.1.	Klausulen	128
4.4.2.	Retspraksis	129
4.4.3.	Konsekvenser af klausulen - mulighederne for at tage anden ansættelse	130
4.4.3.1.	Klausulens 1. led	130
4.4.3.2.	Klausulens 2. led	130
4.4.3.3.	Klausulens 3. led	132
4.4.4.	Klausulen som en rimelig varetagelse af revisionsfirmaernes interesser	132
4.4.4.1.	Medarbejderne som konkurrencefaktor	132
4.4.4.2.	Klausulen som et rimeligt middel til at afskære ansattes konkurrence	134

KAP. 5.	<u>INTERNT KENDSKAB</u>	137-148
5.1.	Misbrug af specifik viden	137-138
5.2.	Medvirken til kontraktbrud	138-140
5.3.	Aftaleregulerede forhold	141-146
5.3.1.	Indledning	141
5.3.2.	Konkret indblik i virksomheden	142
5.3.3.	Ledelsesbeføjelser	143
5.4.	Vurdering	146-148

KAP. 6.	<u>ERHVERVSHJEMMELIGHEDER</u>	149-176
6.1.	Tidligere ansatte - forpligtelsen iht. mfl. § 9	149-168
6.1.1.	Ansattes oprindelige kvalifikationer - afgrænsning	149
6.1.2.	Tavshedspligtens karakter og indhold	152
6.1.2.1.	Forpligtelsen - i egen virksomhed	

	og i forhold til konkurrenterne	152
6.1.2.2.	Er tavshedspligten en ansættelses- hindring	156
6.1.2.3.	Ansættelsehindring eller beskyttelse af konkrete forhold	160
6.1.2.4.	Forpligtelsen - afgrænsende momenter	162
6.1.2.5.	Vurdering	164
6.2.	Erhvervshemmeligheder - aftaleregulerede forhold	168-173
6.3.	Vurdering - hvad opnåes med en konkurrenceklausul . .	173-176

AFSNIT III.RETSMIDLERNE

<u>KAP. 7.</u>	<u>VISSE FÆLLES PROBLEMER</u>	<u>177-180</u>
<u>KAP. 8.</u>	<u>ERSTATNING</u>	<u>181-190</u>
8.1.	Erstatningsansvar - den præventive funktion	181-183
8.2.	Tabsdokumentation	183-190
8.2.1.	Konkurrencevurderingen	184
8.2.2.	Loyalitetspligten - tidligere ansatte	187
8.2.3.	Vurdering	190
<u>KAP. 9.</u>	<u>KONVENTIONALBOD</u>	<u>191-208</u>
9.1.	Afgrænsning	191-192
9.1.1.	Hvad er en konventionalbod	191
9.1.2.	Appendix til en hovedforpligtelse	192
9.2.	Indhold - hvilke hensyn varetages	192-195
9.2.1.	Skønsmæssigt fastsatte erstatninger	192
9.2.2.	Det pønale element	193
9.2.3.	Erstatningsbegrænsning	194
9.3.	Tilsidesættelse eller lempelse af konventional-	

bøder	195-206
9.3.1.	Kontraktfortolkning 195
9.3.1.1.	Reugeld 196
9.3.1.2.	Kumulation ved flere krænkelse 196
9.3.1.3.	Kan bod og erstatning kombineres . . . 198
9.3.2.	Aftalelovens § 36 199
9.3.2.1.	Anvendelsesområde 199
9.3.2.2.	Kriterier i en bedømmelse 201
9.3.2.2.1.	Overordnede synsvinkler . . . 201
9.3.2.2.2.	Virksomhedens interesser afgørende 202
9.3.2.2.3.	En generel maximums- grænse 204
9.4.	Vurdering 206-208

<u>KAP. 10.</u>	<u>FORBUD - SÆRLIGT OM FOGEDFORBUD</u>	<u>209-220</u>
10.1	Forbud - genstand og retsvirkning	209-210
10.2	Fogedforbud - forbudsdom	210-211
10.3	Fogedforbud - Loyalitetspligt overfor Erhvervsforbud	211-217
10.3.1.	Fogedforbuddets grundlag	211
10.3.2.	Fogedforbuddets genstand	215
10.3.3.	Voldgift og hemmelighed	217
10.4	Forbud - vurdering	218-220
<u>KAP. 11.</u>	<u>STRAF</u>	<u>221-224</u>

AFSNIT IV SÆRLIGE PROBLEMER VED KONKURRENCEKLAUSULER

<u>KAP. 12.</u>	<u>BETROEELSESKRAVET</u>	<u>225-230</u>

12.1.	Ansatte uden for funktionærloven	225
12.2	Ansættelse i - eller etablering af - konkurrerende virksomhed	226-227
12.3	Kriterier i en betroelsesvurdering	227-229
12.4	Vurdering af betroelseskravet	229-230
KAP. 13.	<u>VEDERLAGETS BETYDNING FOR OPRETHOLDELSE AF KONKURRENCEKLAUSULER</u>	231-240
13.1.	Indledning	231
13.2.	Vederlaget vurderet ud fra aftl § 38	231-234
13.3.	Vederlaget vurderet ud fra FUL § 18	234-239
13.4.	Vurdering	239
KAP. 14.	<u>DEN TIDSMÆSSIGE UDSTRÆKNING AF KONKURRENCEKLAUSULER</u>	241-260
14.1.	Indledning	241-242
14.2	Hensyn bag en tidsbegrænsning	242-245
14.2.1.	Personlige hensyn	242
14.2.2	Økonomiske overvejelser	243
14.2.3.	Samfundsmæssige - monopolretlige - overvejelser	244
14.3.	Forskellige beskyttelsesværdige forhold	245-247
14.3.1.	Enkeltstående aktiver	245
14.3.2.	Kunderelationer	245
14.3.3.	Erhvervshemmeligheder	246
14.4.	Konkret om tidsbegrænsningen	248-258
14.4.1.	Ansættelsesforhold	248
14.4.2.	Virksomhedsoverdragelser	255
14.5.	Vurdering	259

KAP. 15.	<u>AFTALELOVENS § 38, STK. 2 -OPSIGELSESOmSTÆNDIGHEDERNE</u>	261-266
15.1.	Rimelig anledning for virksomheden til at sige den ansatte op	262-264
15.2.	Virksomhedens undladelse af at opfylde sine forpligtelser	265-266
KAP. 16.	<u>KONKURRENCEKLAUSULERS GEOGRAFISKE UDSTRÆKNING</u>	267-269
AFSNIT V	<u>RESULTATER OG VURDERINGER</u>	
KAP. 17.	<u>LOYALITETSPLIGT OVERFOR KONKURRENCEKLAUSUL</u>	271-280
17.1.	Beskyttelsen af virksomheden	271-274
17.2.	Konkurrenceklausulers betydning for de ansatte	274-276
17.3.	Vurdering - er konkurrenceklausuler acceptable i den nuværende form	276-280

LITTERATURFORTEGNELSE

DOMSREGISTER

VIKORDSREGISTER

FORORD

Fremstillingen bygger på en Ph. D. afhandling med titlen Loyalitetspligt og Erhvervsforbud. Afhandlingen er udarbejdet ved Det erhvervsøkonomiske Fakultet ved Handelshøjskolen i Århus og indleveret til bedømmelse i marts 1990. Der er med henblik på udgivelse foretaget en vis omarbejdelse og redigering af afhandlingen, og der er herunder inddraget nye domme og litteratur. Lektor, Cand. Jur. Aage Michelsen takkes hjerteligt for sin faglige og analytiske vejledning og menneskelige støtte under udarbejdelsen af afhandlingen.

Loyalitetspligt & erhvervsforbud

Afhandlingen sammenstiller loyalitetspligten i ansættelsesforhold med mulighederne for at aftale en konkurrenceklausul. Analysen tager udgangspunkt i de forhold i virksomhederne, som er særligt sårbare over for tidligere ansattes misbrug - erhvervshemmelighederne, relationerne til forretningsforbindelser mv. Det vurderes særskilt for hvert enkelt emne, hvorvidt den i retspraksis skabte loyalitetspligt giver virksomhederne et effektivt værn, og hvilke fordele der er forbundet med at aftale en konkurrenceklausul i relation til at nedlægge forbud eller få tilkendt erstatning.

Sune Troels Poulsen er født i 1959 og tog juridisk kandidateksamen i 1984 fra Århus Universitet. Efter ansættelse som advokatfuldmægtig i Kolding - og som adjunkt ved Handelshøjskole Syd - modtog han et kandidatstipendium ved Handelshøjskolen i Århus. Licentiatgraden, Ph.D. blev tildelt af Handelshøjskolen i Århus i august 1990 for afhandlingen »Loyalitetspligt og Erhvervsforbud«. Sune Troels Poulsen er ansat som adjunkt ved Handelshøjskolen i Århus, hvor han forsker og underviser i International Erhvervsret og EF-ret.